

36. Skýrsla barnaverndarnefndar 1944 og
umsagnir annarra um starf hennar.

2 blöð qto. Reykjavík, 29. apríl 1945.
Ársskýrsla nefndarinnar fjölrituð. 1944.

Stýrta barnaverndar nefndar 1944 og misgætt annara
annara um stöð heimar.

1

Þú er hinn kominn fram, Stýrta Barnaverndar Reykjavíkur fyrir árið 1944. Höfuð mitt
stýr stöðu um stöð nefndar þessara og miðað um þau miðlægi ritin, flest að spörfu og til
minnstis gætt; Kæmi þar yfir lögis nokkurn og stöðugleika í þeim stöðum.
Þegar kallið: Stýrjaðar nefndir voru lagt undir og mynduð eftirlit um leið, var
nefndinni falið að taka að sér alla mæðing og framkvæmdir á málum þessara, en þar höfðu
verið 3 annara barna síðar þegar þess stýrfti mál. Stýrstani sjálf var það mál sé, að
nefndin hefði ekki séð að mál honum. Þó segir í endurtekningu ástæðu til stýrnar-
máls (Morgunblaðið 10. mars), að ástæðan sé "því Kinnuþ, að ástæða ári, sem ^{þá} ~~þá~~ er litið, hafi
minna um burtu verið gættar í þeim efnum, en búið þallar um". Þar er gætt um "auðvaga-
legu" o.s.frv., stórad í ríðni stýrnarinnar, að tölur þetta miðla vanda mál þóttu stöðum og brygja
upprættar og varauðgættar varu þessu stýrfti stöðum, sem ástæða (ýðstjóðarinnar) eru búið.
Undir ástæðum þessari standa nafn // prestsþró málum og jafnmeðra annara, að 22 málum alls, en
þessi er Kinnuþ, að málum þessara hafi hafi málþafi barna þessu mál Kinnuþ, sem við er átt ástæðum.
mál og mál er sagt, að enginn þessara hafi litið upplýsinga hjá barnaverndar nefndinni um það,
hvað hún hafi gætt í þessum málum, vori að gætt að stöð. Það virdist því ekki um
Málþafi og sjálf, og að ástæðan væri gætt þess er mál þessa. Það er þessi mál en búið stöð
mál þessu áður og sést á málum þessu hafi þessu einhverjar upplýsingar um þau hjá nefndar málum
þessu áður en nefndinni var, ástæðan þessu, búið það: búið, að hún hafi engar um burtu gætt
í þeim efnum" og hún hafi sést, auðvaga legu.
Stýrstani er mál Kinnuþ og sést hún, að stýrfti hafi þess nefndin gætt í því, m. a. að ráðstafa ung-
málum o.s.frv.; svo er það búið að það sé alþýðlega búið mál, að hafi sést um málum mál varu
þessu (búið mál). Veru að hafi sést á, að þetta sé málþafi málþessu nefndin, ef sátu vori, því það
er vorið og hún sést, en ekki mynduð málum er átt að hafi og hafi málþessu þessu mál honum; en
þessu enginn áður sést að hafi mál þessu og ástæðan og hún sést, átt hafi litið átt þetta sjálf, því
mál stýrta heimar stöð og átt hún mál mál. Nefndin hafi hafi málþessu því, að eiga málþessu
í stýrfti málþessu nefndar málum málþessu mál, og hún stýrfti mál hún sést, átt hafi litið átt þetta sjálf, því
þessu að hafi sést hún annar átt og málþessu þessu, sem búið er vori, þessu átt hafi gætt og búið,
mál þessu stýrfti mál átt, stýrfti mál þessu og yfir lögis mál; átt hafi sést.
Þegar lesin er stýrta nefndarinnar, sem áttu vorið að sé átt hafi gætt og átt hafi gætt
hún vegar átt hafi gætt þessu málþessu mál hafi vorið mál þessu og ein hún búið

12.
það, eðr skorum þinnu á hátt, eðr á minni til stjórnaðins íð. marg, er eðr er um þessu mál, hve
samleikið ást þessu og náðkomur þann sóðan þessu, náð kom, þó er mál þessu, er eðr er mál þessu,
inn þessu verid stíft og eðr þessu, eðr þessu.

Það er eðr eðr þessu eðr þessu, hve mál þessu eðr þessu, eðr þessu, er eðr er eðr þessu,
naðs þessu, eðr er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
eðr þessu, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

Stofnun þessu er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

Það er eðr eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,

er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,
þann eðr, eðr er eðr þessu mál þessu. Stofnun þessu er eðr þessu, er eðr þessu mál þessu,

29. April 1945.

Thessa

Skýrsla

um starf barnaverndarnefndar Reykjavíkur árið 1944.

I.

Árið 1944 áttu eftirtaldir menn sæti í barnaverndarnefnd Reykjavíkur:

Jón Pálsson, fyrv. bankagjaldkeri, formaður.

Ólafur Sveinbjörnsson, fulltrúi, cand. jur., varaform.

Guðrún Jónasson, bójarfulltrúi.

Guðrún Guðlaugsdóttir, frú.

Petrína Jakobsson, ungfrú.

Arnfinnur Jónsson, kennari.

Grímur Magnússon, lalmir, (varam. frú Guðnýjar Jónsd.)

Símon Jóh. Ágústsson var ritari nefndarinnar.

Frk. Margrét Jóhannesdóttir, hjúkrunarkona nefndarinnar lét af störfum á árinu, en í hennar stað var ráðin frú Ólöf Sigurðardóttir hjúkrunarkona.

Þorkell Kristjánsson var ráðinn í byrjun febrúar starfsmaður nefndarinnar. Hefur hann eðnklega það starf á hendi að útvega börnum og unglingum dvalarstaði og að hafa eftirlit með þeim.

Nefndin hélt alls 47 fundi á árinu. Venjulegur fundartími var kl. 4 á miðvikudögum, en aukafundir haldnir, þegar þörf krafðist. Alls hefur nefndin tekið til meðferðar 281 mál á árinu.

Skrifstofa nefndarinnar er nú í Ingólfsstræti 9 B, og er hún opin daglega frá kl. 10 - 12 og kl. 2 - 3 e.h. Á þeim tíma geta menn snúið sér til hjúkrunar- konu og ráðunauts nefndarinnar með erindi sín, fengið uppeldisleiðbeiningar og komið með börn til athugunar. 23 vandamenn barna hafa leitað uppeldisráðlegginga hjá Símoni Jóh. Ágústssyni. Alls hefur hann vitprófað og rannsakað sálfræðilega 27 börn og unglinga á árinu.

II.

Eftirlit með heimilum.

Á árinu 1944 hefur nefndin haft eftirlit með 86 heimilum, sem börn dveljast á hér í Reykjavík. Til þessa eftirlits er varið miklu starfi og tíma. Sum þessara heimila hafa verið undir eftirliti nefndarinnar árum saman vegna allskonar óreglu, vanhírðu, fátæktar og vandræða. Hér með eru þó ekki talin afskipti nefndarinnar af heimilum vegna afbrota barna eða ónýtta.

Ástæður til afskipta nefndarinnar af heimilunum flokkast þannig:

1. Vanhírða og ónógt eftirlit með börnum	16 heimili.
2. Fátækt, vont húsnæði, heilsuleysi og basl	21 -
3. Ósamlyndi, vont heimilislíf	12 -
4. Drykkjuskapur, lauslæti o.fl. óregla	13 -
5. Deila um umráðarétt og dvalarstaði barna	15 -
6. Ósæmlegt orðbragð og hrottaskapur við börn	3 -
7. Ýmis konar afskipti	6 -

Heimili alls 86

Auk þess hafa nefndinni borizt nokkrar kærur á heimili um vanrækslu á uppeldi barna, en við athugun reyndust þær ástöðulausar. Nefndin hefur og haft minni háttar afskipti af allmörgum heimilum, kynnt sér þau og leiðbeint þeim, þótt ekki séu þau talin með hér. Flest þau heimili, sem hér eru talin, hafa að staðaldri verið undir eftirliti nefndarinnar.

Nefndin hefur reynt að hafa eins gott eftirlit með heimilum þessum og föng eru á og leiðbeint þeim og liðsinnt eftir getu. Hefur hjúkrunarkona nefndarinnar gengið að staðaldri á mörg þessara heimila, hjálpað þeim í veikindatilfellum, haft eftirlit með þrifnaði og umhírðu barnanna o.fl. Tala þessara heimila er nokkru hærri en undanfarin ár.

III.

Afskipti af einstökum börnum.

Nefndin hefur útvegað dvalarstaði 87 barni og ungmenni. Sumum hefur verið komið fyrir á barnaheimilum og einkaheimilum hér í bænum, en mörgum, einkum stálpuðum börnum og unglingum, var ráðstafað í sveit. Nokkur þeirra hafa einungis farið til sumardvalar en flest til langdvalar, einkum þau ungmenni, sem afbrot hafa framið eða uppvís hafa orðið um lauslæti, svo og umkomulaus og vanhirt börn, sem nefndin hefur útvegað fóstur. Ástaðurnar til þess, að börnunum var komið fyrir eru þessar: 20 drengjum hefur verið ráðstafað í sveit vegna þjófnaðar og annarra óknytta, 12 telpum hefur verið komið fyrir vegna útivistar, lausungar og lauslætis og loks hefur nefndin komið fyrir 55 börnum, drengjum og telpum, á ýmsum aldri, vegna óhollra uppeldishátta, slæmrar umhirðu og erfiðra heimilisástanda.

Eins og undanfamin ár fór fjöldi barna í sveit s.l. sumar á vegum Sumardvalar-nefndar og dvöldust þar ca. 3 mánuði. Benti barnaverndarnefnd á þau heimili, sem henni var kunnugt um að höfðu brýna þörf á að koma börnum í sveit.

TAFLA YFIR MISFERLI BARNNA OG UNGLINGA 1944.

Aldur	Piltar-stúlkur	Tala	Nnupl og þjófn.	Innbrotspjófn.	Svik og falsanir	Skemmir og spell	Meiðeli og hnækir	Flakk og útivistir	Lauslæti og útiv.	Ólögleg áfengis-sala.	Ölvun	Ýmisk. óknyttir	Missætti við for-eldra.	Tala brota	
6 ára	P.	2				1	1							2	
	St.	0				0	0							0	2
7 ára	P.	0												0	
	St.	0												0	0
8 ára	P.	6	4			11								15	15
	St.	0	0			0								0	
9 ára	P.	6	9	5		2								16	16
	St.	0	0	0		0								0	
10 ára	P.	1	1	1										2	
	St.	1	1	0										1	3
11 ára	P.	6	18	6		2		1						27	
	St.	1	3	0		0		0						3	30
12 ára	P.	8	28			1	1							30	
	St.	0	0			0	0							0	30
13 ára	P.	11	9	3		9	2		0	2			0	25	
	St.	3	0	0		0	0		2	0			1	3	28
14 ára	P.	5	22			1			0					23	
	St.	3	4			0			3					7	30
15 ára	P.	8	12	14		1			0	1	1			29	
	St.	6	1	0		0			6	0	1			8	37
16 ára	P.	10	14	1	2	2			0			2		21	
	St.	6	1	0	0	0			5			0		6	27
17 ára	P.	17	18	2					0				1	21	
	St.	5	0	0					5				0	5	26
18 ára	P.	3	7						0		0			7	
	St.	4	0						4		1			5	12
Piltar		85	142	32	2	30	4	1	0	3	1	2	1	218	256
Stúlkur		29	10	0	0	0	0	0	25	0	2	0	1	38	
Alls		114	152	32	2	30	4	1	25	3	3	2	2	256	

Auk þess hefur nefndin haft afskipti af 15 börnum á aldrinum 8 - 13 ára sakir vondrar skólasóknar.

kostur er á. Eftirliti þessu er þó næsta ábótavant.

Fyrir tilstilli barnaverndarnefndar komst loks í kring, að telpum innan 16 ára var bannaður aðgangur að skemmtistöðum setuliðsmanna. Hafði nefndin áður oft snúið sér til lögreglustjóra og farið þess á leit, að hann sæi um, að telpur innan 16 ára sæktu ekki skemmtisamkomur setuliðsmanna, en íslenzku lögreglunni veittist mjög torvelt að koma þessu eftirliti við. 15. september skrifaði nefndin dómsmálaráðuneytinu eftirfarandi bréf:

"Barnaverndarnefnd Reykjavíkur hefur orðið þess áskynja, að telpum innan 16 ára aldurs hefur verið heimilaður aðgangur að dansleikjum og samkomum amerískra hermanna, sem haldnar eru í samkomustöðum ameríska Rauða krossins á Íslandi.

Barnaverndarnefnd er kunnugt um telpur, sem hafa kynnst hermönnum á samkomum þessum, og síðar hefur sú kynning orðið telpunum til mikils tjóns.

Íslenzkir löggæzlumenn hafa enga aðstöðu til að bægja telpum frá samkomustöðum þessum, og herlögreglumenn amerískir hafa ekki talið það í sínum verkahring, en vísa til yfirmanna Rauða krossins til fyrirgreiðslu í málinu.

Barnaverndarnefnd telur brýna nauðsyn bera til þess, að telpum innan 16 ára aldurs verði skilyrðislaust bannaður aðgangur að dansleikjum, kvikmyndasýningum og öðrum samkomum hinna erlendu setuliða á Íslandi.

Með tilliti til framanritaðs leyfir barnaverndarnefndin sér að láta þá ósk í ljósi við hið háa dómsmála ráðuneyti, að það beini þeim tilmælum til stjórna setuliðanna, að eftirleiðis verði engum telpum innan 16 ára aldurs heimilaður aðgangur að nefndum samkomum, og sé lögregluliði herjanna, í samráði við íslenska lögreglumenn, eftir því sem þurfa þykir, falið að gæta þessara fyrirmæla".

Dómsmálaráðuneytið fól síðan utanríkismálaráðuneytinu að koma þessari mála-leitan á framfæri við rétta aðila. Svarbréf sendiráðs Bandaríkjanna á Íslandi þessu máli viðvíkjandi til utanríkismálaráðuneytisins er dagsett 16. okt. og er þar tekið fram, að öllum íslenskum stúlkum 18 ára og yngri sé óheimill aðgangur að samkomum amerískra setuliðsmanna í Reykjavík og verði stúlkurnar að leggja fram vegabréf til sönnunar aldri sínum. Í Keflavík er engum ísl. stúlkun yngri en

16 ára leyfður aðgangur að samkomum amerískra hermanna. Svarbréf brezka sendiráðsins til utanríkisráðuneytisins er dagsett 20. okt. og er því þar heitið að engar íslenskar stúlkur yngri en 16 ára fái að sækja samkomur brezkra hermanna.

En þar sem nefndin sannreynði, að telpur innan 18 ára höfðu náð inngöngu á danssamkomur Ameríska Rauða krossins í Reykjavík, eftir að ofangreint loforð var gefið, sneri nefndin sér til stjórnar Ameríska Rauða krossins um að fá þessu kippt í lag, og fór þess á leit að manni frá barnaverndarnefnd eða íslensku lögreglunni væri gefinn kostur á að vera við eftirlit á vegabréfum íslenskra kvenna, sem sækja danssamkomur Ameríska Rauða krossins í Reykjavík. Svarbréf Ameríska Rauða krossins til nefndarinnar er dags. 21. marz 1945, og er þar skýrt frá því, hvernig eftirliti þessu er komið fyrir. - Þegar þessi skýrsla er rituð, er ástæða til að ætla, að mál þetta sé komið í viðunanlegt horf, og hefur nefndin ekki komið að því, að ísl. stúlkur innan 18 ára hafi upp á síðkastið sótt samkomur ameríska Rauða króssins. Eftirlitið er nú í höndum íslenskra kvenna, sem Ameríski Rauði krossinn hefur ráðið til þessa starfa. Nefndin hefði raunar heldur kosið, að eftirlitinu hefði verið hagað á þann veg, sem hún lagði til, en aðalatriðið er þó, að það sé vel framkvæmt og eins og áður er sagt, er öll ástæða til að ætla að eftirlitið sé nú komið í viðunanlegt horf.

IV.

Eftirlit með barnahælum og heimilum, sem tekið hafa börn í fóstur.

A. Einstök heimili.

Nefndarmenn hafa farið nokkrar eftirlitsferðir til að athuga heimili, sem nefndin hefur komið börnum fyrir á, einkum þau, sem eru í nágrenni Reykjavíkur. Annars hafa formenn skólanefnda í sveitum, sem oftast hafa bent nefndinni á dvalarstaði fyrir börn, eftirlit með þeim heimilum, sem taka börn í fóstur fyrir nefndina.

Nefndinni hefur lengi verið ljóst, að eftirlit með börnum og unglingum, sem hún hefur komið í fóstur viðsvegar um land, hefur verið ófullnægjandi. Þess vegna fól hún fulltrúa sínum, Þorkeli Kristjánssyni, að ferðast um sveitir landsins í fyrra sumar og athuga hagi og aðbúð þeirra barna, sem nefndin hefur komið fyrir, og útvega góð heimili til þess að taka börn og unglinga í fóstur eða dvöl. Var hann um 2½ mánuð á þessu ferðalagi. Kom hann á 30 heimili, þar sem börn frá nefndinni dvöldust. Yfirleitt fór prýðilega um börnin og höfðu sum þeirra tekið miklum stakkaskiftum til góðs. Hann kom og á rúm 50 önnur heimili, sem líkleg voru til þess að geta tekið börn, og fékk loforð um að leita mætti til 27 heimila um að taka börn og unglinga í fóstur eða dvöl. Sömuleiðis kom hann á barnaheimili Sumardvalarnefndar Reykjavíkur, sem rekin voru s.l. sumar, en þau voru á eftirtöldum stöðum: Staðarfélli, Sælingsdalslaug, Langamýri, Brautarholti, Menntaskólaselinu, Silungapólli og Reykholti.

B. Barnaheimili og dagheimili, önnur en barnaheimili Sumardvalarnefndar.

Laugarnesskólinn. Deildin fyrir veikluð börn er starfrækt með líku fyrirkomulagi og áður, en fullnægir hvergi nærri þörfinni. Forstöðukona er frú Vigdís Blöndal.

Frk. Bryndís Zoëga rekur í vetur leikskóla í K.F.U.M. húsinu. Eru þar 20 börn 4 - 6 ára frá kl. 1 - 5 dagl.

Barnaheimili og dagheimili Sumargjafarinnar.

Í Vesturborg er rekið vistarheimili fyrir börn á aldrinum 2 - 10 ára. Eru þar að staðaldri 20 börn.

Í Tjarnarborg er rekið dagheimili handa um 60 börnum og leikskóli handa rúmum 40 börnum.

Í Suðurborg er rekin vöggustofa handa 17 börnum, vistarheimili handa 16 börnum frá 1 - 3 ára, dagheimili handa 30 börnum frá 2-6 ára og leikskóli handa 48 börnum frá 2-6 ára.